

Streszczenie

Flet jako medium wyrazu artystycznego w twórczości Tōru Takemitsu w kontekście wybranej literatury fletowej XX w.

Tematem niniejszej pracy doktorskiej jest przedstawienie fletowej twórczości japońskiego kompozytora, Tōru Takemitsu, oraz zestawienie jej w kontekście wybranej literatury XX w., przeznaczonej na ten instrument.

Dysertacja podzielona jest na cztery rozdziały, każdy o odrębnej tematyce. Pierwszy, zawiera charakterystykę postaci kompozytora, ze szczególnym uwzględnieniem estetycznego zagadnienia, odpowiedniego dla muzyki japońskiej, obcego człowiekowi Zachodu. Ponadto zamieszczono w nim analizy wybranych utworów, zawierające odniesienia do kultury kraju kwitnącej wiśni. Drugi rozdział nakreśla wspomniany kontekst, który kształtują nazwiska: Edgar Varese, Luciano Berio, Karlheinz Stockhausen, Witold Szalonek, George Crumb a także ich dzieła: *Density 21.5*, *Sequenza I*, *Flautina*, *Proporzioni I*, *An Idyll for the Missbegotten*. W rozdziale trzecim zestawione zostają wszystkie omówione poprzednio dzieła – konfrontacji podlegają wykorzystane przez Japończyka niestandardowe techniki wydobywania dźwięku oraz jego warsztat kompozytorski. Omówione w nim zostają również zachodnie inspiracje obecne w jego muzyce, a także przedstawione są pozostałe utwory fletowe w kontekście zachodnich muzycznych wzorców. Rozdział czwarty zawiera refleksje wykonawcy – własne spostrzeżenia instrumentalisty-flecisty, dotyczące wykonywania tych dzieł. Przedstawia on problemy, zarówno natury technicznej, jak i interpretacyjnej, występujące podczas realizacji utworów. Dysertację poprzedza wstęp, w którym zarysowane zostają jej cele oraz przedstawione są podstawowe pojęcia estetyki muzyki japońskiej. Pracę zamyka podsumowanie, zawierające zebrane wnioski z przeprowadzonych badań.

Niniejsza dysertacja powstała na podstawie szerokiej bibliografii. Ukazuje wiele różnych punktów postrzegania tej muzyki, które poparte są cytatami. Wykorzystanie licznych tekstów źródłowych oraz odpowiednie ich zebranie, powoduje, iż praca ta jest również pewnego rodzaju zbiorem dotychczasowego stanu badań, wzbogaconym o doświadczenia autorki. Ponadto dysertacja stanowić może doskonały przewodnik dla flecistów, po literaturze XX w., przeznaczonej na ten instrument.

Słowa kluczowe: literatura fletowa XX w., muzyka japońska, Toru Takemitsu, Luciano Berio, Edgar Varese, Karlheinz Stockhausen, Witold Szalonek, George Crumb.

Summary

Flute as a medium of artistic expression in the works of Tōru Takemitsu in the context of selected 20th century flute literature

The subject of this doctoral thesis is presentation of the artistic activity of the Japanese composer Tōru Takemitsu and reviewing it in the context of selected 20th century literature written for this instrument.

The dissertation is divided into four chapters, each devoted to a different aspect of the subject. The first chapter constitutes a presentation of the composer, with particular focus on the aesthetic aspect of the issue, which is characteristic of Japanese music, yet unfamiliar to Western listeners. In addition, this chapter includes analyses of several pieces bearing reference to Japan. The second chapter delineates the context, which includes names such as: Edgar Varese, Luciano Berio, Karlheinz Stockhausen, Witold Szalonek, George Crumb, as well as works such as: *Density 21.5*, *Sequenza I*, *Flautina*, *Proporzioni I*, *An Idyll for the Missbegotten*. The third chapter consists in a confrontation of the previously described works against the work of the composer and the unconventional techniques of sound production he uses, along with his composing skills. In this chapter, also Western inspirations present in Takemitsu's music are discussed and the remaining flute pieces are presented in the context of Western music standards. The fourth chapter includes the author's own conclusions: a flute player's comments regarding the performance of these works. It discusses the technical as well as interpretative problems of the performance of the works. The thesis is preceded by an introduction, which presents its purpose and delineates the basic notions regarding the aesthetics of Japanese music, and followed by conclusions, which sums up the results of the study.

This dissertation is based on a wide range of sources. It presents a variety of ways of perceiving the music, which is supported with relevant quotations. Employment of a diversity of sources and their appropriate compilation makes the thesis a kind of a summary of the current stage of research, additionally enriched by the author's own experience. Moreover, this dissertation may constitute a wonderful guidebook of 20th century flute literature for flute players.

Keywords: 20th century flute literature, Japanese music, Toru Takemitsu, Luciano Berio, Edgar Varese, Karlheinz Stockhausen, Witold Szalonek, George Crumb.

